

Riget's Fordery, nemlig en Etablering ogsaa i dette Forhold af den samme Contractsfrihed, som siges i de fleste andres Forhold. Men netop derfor mener jeg, at man heller ikke skal lade sig lindre af den bestaaende Baand eller tilstede nogen anden Udvei til at komme bort fra disse Baand end den, som allerede er et meget godt Udveitilgængeligt Fremgængeligt Selvetendom. Men det er fuldstændigt indog saa, hvide paa disse Baand selv i de Tilfælde, hvor Gaarde og Fæstets sole den som et Tryk, dog som unaturlige. Thi, jo mere Dverbervisningen er, at i den ene et Tryk dog unaturlige, findes hos Begge Parter, desto mere Willighed vil, under nogenlunde paa den ene Side til at sælge og paa den anden Side til at købe, saa at der virkelig fra begge Sider kun bliver Spørgsmaal om det ene tilbage staaende Punkt, nemlig om der er en Gode til at købe. Men, hvor denne Gode er tilstede, vil Afsløsningen af Forholdet indtræde, af sig selv. Jeg paa staaer at faa et Fæstelovgivning har været til Landets Beskyttelse, og jeg siger, at det ikke bør løses, et eneste Baand af samme paa anden Maade end ved Dvergang til Selvetendom, men at, naar den er indført, da bør Baandene ogsaa snarest mulig bortfalde. Men, paa den anden Side siger jeg, at det ikke må være Tiden til at ligesom for de nuværende Bønder at indføre nye Baand paa Contractsfriheden, og at, naar den allerede ved den gamle Fæstelovgivning har været saadan et Udvei, som kunde føre til friere Nørelser, og som — som den end naturligvis har ligget i Jorden i lang Tid uden at blive forindsetningerne derfor manglende — nu begynder at faa nogen Anvendelse, saa vilde det være i højeste Grad ubetimeligt at indføre nye Tvangsforanstaltninger, nye Forbud og nye Paahbud. Vi skulle, som sagt, holde paa de Baand, som vi engang have set Midlet til at tvinge Godseierne til at sælge frivillig. Dette er et Udtryk, som jo ofte er blevet brugt under disse Sagens Behandling, men vi skulle paa ingen Maade indføre nye Baand. Det er ikke alene ubetimeligt, men det er tillige fuldkommen unyttigt. Det er allerede blevet paavist, hvor let det vil være

at omgaae de her foreslaaede Bestemmelser, og det vil, hvis sig, at hvad enten man finder paa den ene eller paa den anden foragtede Redaction, saa vil dog i Virkeligheden Intet være opnaget derved. Men, som jeg, nærmelig ganske uensigt med den sædvanlige Landskingsmand, her offraad mig overfor (Se Underafsnit), at for den Godseier, den vil handle, dog altså disse Forhold, behøves de foreslaaede Bestemmelser ikke, og at Under sig, kunne omgaae dem paa tusinder Maader, og navnlig vil det i Syvende og Sidst dog Intet være vundet, naar man ikke er i det i handlingen indtil det tilfældigt til at fore, så man skulle gøre det enkelt, fastsætte, hvad den skal gives i Forpagtningssag, og i den det vil være Intet, men det tilfældigt dog ikke nogen fornuftig Mand kunne, og det ikke alene, fordi de mere afhængige af at finde i Distriktheden, som Ingen kan have, i noget Kjendskab til eller bør have, Indflydelse paa, men ogsaa, fordi Bønderne, som kommer saa vidt, at de ikke behøve at være under Børgemeal, for at deres Interesser i saa Henseende skulle kunne varetages. Men, paa naturligvis i disse Forhold, som i alle andre Forhold, altid være Joll, som saar en eller anden Grund, ikke ville være istand til at varetage deres egen Interesse, men dertil er det naturligvis ikke andet at sige, end at saadanne Joll må tage Stæde for Hjemtælden, de måe gaa, fallit. Men Ingen kan, som kommer til at betale en eneste Skilling mere i Forpagtningssag, end hvad han frivillig vil gaaet ind paa, og hvad han frivillig har indgaaet skal han ogsaa holde. Denne principielle Betragtning har jeg tænkt, at burde udbytte for at vise, at der ikke er nogen Inconseqvent i det, som paa den ene Side ikke vil opgives en eneste Tøddel af den gamle Fæstelovgivning, men vil affæres enhver anden Udvei til at komme bort fra samme, end den Udvei, der ligger i Dvergang til Selvetendom, og at jeg paa den anden Side af den det i højeste Grad uforstændigt og urimeligt under de nuværende Forhold at ville indføre nye Indgreb i det, som er enhver frivillig og myndig Mand's Gresvet, selv at være om sine egne Interesser og selv at varetage disse